

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОВЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

ЖАВОРОНОК Артур¹, ВЕРБІВСЬКИЙ Ігор²

¹ Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
<https://orcid.org/0000-0001-9274-8240>
a.zhavoronok@chnu.edu.ua

² Національний університет «Чернігівська політехніка»
<https://orcid.org/0009-0003-7687-6244>
i.verba2992@gmail.com

У статті увага прикута до проблематики розвитку сільськогосподарських підприємств. Зауважено, що сталий розвиток бізнесу в значній мірі корелює з належним рівнем інвестиційної активності суб'єкта господарювання. У сільському господарстві від інвестиційної діяльності залежать: ступінь оновлення основних засобів та модернізації матеріально-технічної і техніко-технологічної бази виробництва; нарощення виробничих потужностей, відповідно, збільшення обсягів виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції; нарощення прибутку, а, відтак, формування фінансових фондів реінвестування коштів. На таких засадах метою публікації визначено ідентифікацію проблемних аспектів та обґрунтування управлінських рішень з відновлення інвестиційної діяльності та розвитку сільськогосподарських підприємств в Україні в умовах фінансової нестабільності. Показано проблематику функціонування та розвитку вітчизняних сільськогосподарських підприємств за існуючої фінансово-економічної кризи. Визначено напрями та засоби відновлення інвестиційного розвитку українських суб'єктів сільськогосподарського бізнесу в умовах критично високого рівня фінансової нестабільності.

Ключові слова: сільськогосподарські підприємства, управління підприємствами, менеджмент, інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційний розвиток, виклики, загрози, фінансова нестабільність, криза.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2024-14-32>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Інвестиційна діяльність завжди вважалася невід'ємною складовою в системі сталого і стабільного функціонування та розвитку суб'єкта господарювання. Інвестиції закономірно необхідні для придбання нових основних засобів, ремонту і технічної модернізації існуючих, закупівлі нових машин, обладнання і устаткування, нарощення виробничих потужностей, реалізації масштабних інноваційно-технологічних проєктів, маркетингових програм та експансії на внутрішньому і зовнішньому ринках тощо.

Останніми роками підприємства сільського господарства України розвивалися достатньо високими темпами, нарощуючи обсяги виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції, збільшуючи прибутки і покращуючи свій фінансово-економічний стан. У підсумку зростали й масштаби інвестиційної діяльності підприємств цієї галузі, що дозволило модернізувати матеріально-технічну і техніко-технологічну базу сільськогосподарського виробництва, закупити більш сучасну техніку, а також впровадити технологічні інновації у рослинництві та тваринництві.

Натомість, в умовах повномасштабної війни для України загалом і для її сільського господарства зокрема характерною стала фінансова нестабільність, яка проявилася у погіршенні фінансово-економічних результатів господарювання підприємств, послабленні їх фінансового стану, ускладненнях щодо залучення інвестицій та фінансових активів, збільшенні витрат виробництва, а, відтак, зниженні рівня прибутковості бізнесу.

Усе це значно погіршило можливості для подальшого інвестиційного розвитку суб'єктів господарювання галузі сільського господарства України. Відтак, подальше вдосконалення теоретико-методичних засад, а також обґрунтування дієвих та ефективних рекомендацій в частині нарощення обсягів інвестицій, раціонального використання капіталу заради збереження конкурентних позицій та навіть розвитку характеризуються високим рівнем актуальності, своєчасності та прикладної значущості, що й обумовило вибір тематики цього дослідження.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Загальна та спеціальна проблематика інвестиційного розвитку підприємств, у тому числі сільськогосподарських, зокрема в складних фінансово-економічних умовах господарювання та розвитку, різносторонньо досліджена у публікаціях таких науковців, як Васильців Т., Лупак Р., Васильців В. [1, С.161-172; 11], Диба О. М. [2, С.111-118], Гонта О. І., Дубина М. В., Пілевич Д. С. [3, с.15-24], Кваша О. С. [4, С.150-154], Ковпака А. [5], Крупка М. І. [6, С.24-42], Ліпич Л. Г., Івашко О. А. [7, С.

165-172], Москаль І. І. [8, С. 78-82], Томарєва В. В. [9, С. 253-257], Уразалєв Р. [10, С. 153-158], Лупак Р., Мізюк Б., Зайченко В., Куницька-Ляш М. [12, С. 70-88] та ін.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Разом із тим, критично складні умови ведення сільськогосподарського виробництва та на загал здійснення фінансово-економічної і господарської діяльності в умовах війни і, відповідно, фінансової кризи, обумовлюють постійну потребу в обґрунтуванні все нових і нових управлінських рішень щодо відновлення обсягів господарювання, у тому числі за рахунок інвестиційних вкладень та вливань.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є ідентифікація проблемних аспектів та обґрунтування управлінських рішень з відновлення інвестиційної діяльності та розвитку сільськогосподарських підприємств в Україні в умовах фінансової нестабільності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Українське сільське господарство до повномасштабної війни характеризувалося достатньо високими темпами розвитку, нарощування й ефективного використання свого інвестиційного потенціалу. Це також проявлялося у зростанні господарської активності та покращенні фінансового стану аграрних підприємств. Цей сектор забезпечував відчутний внесок у ВВП, валову додану вартість, експорт, міжнародний обіг, капітальні інвестиції і зайнятість великої чисельності населення.

Попри те, під час повномасштабної війни функціонування багатьох вітчизняних сільськогосподарських підприємств стало нестабільним. Деякі з них збільшують обсяги виробництва та збуту продукції, поліпшують своє ресурсне забезпечення, включаючи площі посівів, тваринництво, техніку та найманий персонал. Проте більшість інших підприємств відзначаються погіршенням важливих показників господарювання, що призводить до падіння фінансово-економічних результатів, конкурентоспроможності та зростання загроз сталого розвитку. Це ускладнює реалізацію ресурсного, у тому числі інвестиційного, потенціалу для прогресу сільських територій та розвитку регіональних економічних комплексів.

Сучасні умови ускладнюють завдання збільшення продуктивності та прибутковості сільськогосподарських підприємств через постійний ризик втрат техніки, врожаю та якості ґрунтів внаслідок конфліктів, проблем з логістикою та експортом, спад внутрішнього попиту у підсумку економічної рецесії, банкрутства підприємств і зростання витрат через інфляцію та підвищення цін на паливо. Крім того, втрачено частину кваліфікованого персоналу через мобілізацію та велику кількість біженців. Всі ці фактори негативно впливають на фінансові показники сільськогосподарських підприємств, а, відтак, їх здатність до інвестиційного відновлення.

Вважаємо, що загалом чинники, які призвели до погіршення фінансово-економічного стану, ускладнення викликів життєздатності та послаблення інвестиційних можливостей вітчизняних сільськогосподарських підприємств, стали: по-перше, це втрата морських та авіаційних перевезень, істотне ускладнення та здорожчання логістики збуту продукції на експорт; по-друге, це прямі і безпосередні руйнування виробничих будівель, погіршення якості земель, порушення виробничих ланцюгів; по-третє, це зростання вартості та нестабільність у постачанні енергоресурсів, відповідно, збільшення втрат і витратомісткості; по-четверте, це ускладнення на фінансово-кредитному ринку, відтак, труднощі фінансування виробництва та бізнесу на загал; по-п'яте, це соціально-економічна криза, зменшення чисельності населення та звуження внутрішнього ринку (рис. 1).

Очевидно, що всі ці та інші фактори призвели до загострення проблем інвестиційного розвитку українських сільськогосподарських підприємств, обмеживши їх внутрішні фінансово-інвестиційні можливості, погіршивши їх інвестиційну привабливість в очах як внутрішніх інвесторів, так і інвесторів – нерезидентів, зробивши можливості суб'єктів фінансової системи країни менш доступними для суб'єктів господарювання, оголивши значний спектр проблематики організації та ведення сільськогосподарського виробництва, просування продукції на ринок тощо.

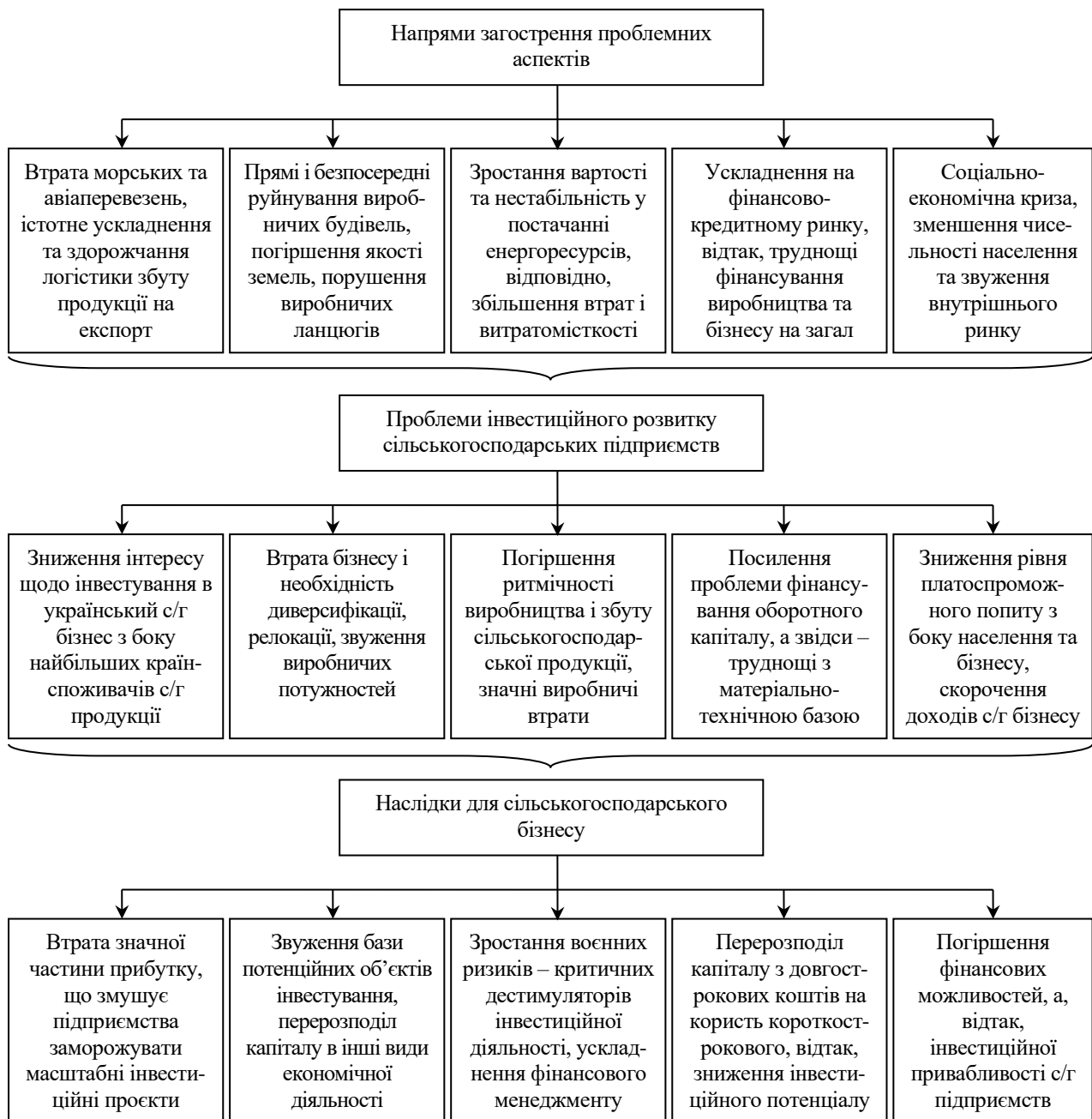

Рис. 1. Проблемні аспекти формування та використання фінансово-інвестиційних ресурсів у цілях розвитку бізнесу сільськогосподарських підприємств України в умовах війни та фінансової нестабільності

Джерело: авторська розробка

Топ-менеджменту вітчизняних сільськогосподарських підприємств слід активувати роботу з оцінки ситуації, яка склалася, а також обґрунтування механізмів, інструментів та засобів покращення фінансово-економічного стану підприємств, акумулювання, нарощення й ефективного використання їх інвестиційного потенціалу. Перспективні рішення слід шукати в розрізі політики подолання проблемних аспектів політики інвестиційного розвитку суб'єктів сільськогосподарського бізнесу (рис. 2).

Таким чином, провідні рішення в аналізованій сфері (відновлення та повноцінного використання інвестиційного потенціалу) стосуються здійснення більш активної роботи топ-менеджменту підприємств на зовнішньому інвестиційному ринку, використання можливостей та інструментарію економічної, відповідно, інвестиційної мобільності бізнесу, підвищення рівні енергетичної та ресурсної незалежності, застосування альтернативних форм та інструментів інвестування, диверсифікація комерційної господарської діяльності у керунку розвитку переробки сільськогосподарської продукції.

Рис. 2. Перспективи та засоби відновлення інвестиційного розвитку сільськогосподарських підприємств України в умовах фінансової нестабільності

Джерело: авторська розробка.

Системна робота в напрямі відновлення інвестиційного розвитку вітчизняних сільськогосподарських підприємств стосується більш ретельного та якісного стратегічного і тактичного планування їх функціонування та розвитку, включно зі збільшення обсягів господарювання та покращенням фінансово-економічного стану бізнесу. Розробка стратегій для створення умов зміцнення фінансового стану та підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств у складному ринковому середовищі може допомогти удосконалити їх фінансовий потенціал. Також, це сприятиме формуванню ефективних інструментів для забезпечення інвестиційної безпеки підприємств в умовах війни.

Мета такої роботи полягає в уникненні проблемних ситуацій та загроз, що можуть вплинути на фінансові результати сільськогосподарських підприємств. Головний акцент робиться на забезпеченні стабільності виробничих процесів у умовах обмеженої ліквідності банківсько-фінансової системи та розподілі джерел інвестування й фінансування для сільськогосподарських підприємств. Також важливо грамотно розподіляти ресурси та оптимізувати стратегічні напрями господарювання на аграрному ринку враховуючи зміни у споживчій структурі та попиті споживачів.

По-перше, потрібно зменшити ризики негативного впливу зростання цін на енергію, добрива, засоби для захисту рослин, корми, насіння та сільгосптехніку. По-друге, топ-менеджменту підприємств необхідно визначити та використовувати вільні ресурси для відновлення та збільшення фінансово-економічного потенціалу сільськогосподарських підприємств, щоб покращити їх ефективність. По-третє, слід стимулювати бізнес-активність сільськогосподарських підприємств та створювати нові логістичні ланцюжки, переорієнтовуючи співпрацю з партнерами з країн Європейського Союзу, Великої Британії та Сполучених Штатів Америки.

Інші складники інструментарій нарощення обсягів господарської діяльності, збільшення доходів і прибутків вітчизняних сільськогосподарських підприємств стосуються покращення спільної комунікації між відділами фермерського господарства для збільшення прибутку, зменшення витрат фермерських підприємств через впровадження інновацій та реінвестування отриманого доходу у розвиток їх основних активів.

Також ведемо мову й про розробку й реалізацію стратегії для підприємств сільськогосподарського сектору, яка базується на впровадженні новаторських взаємозв'язків між їх структурними складовими, спрямованої на покращення капіталізації підприємств шляхом розширення процесів розподілення, розширення ринків збуту для сільськогосподарської продукції і залучення нових споживчих сегментів.

Забезпечення ефективної роботи механізму формування фінансово-економічних результатів та збільшення й ефективного використання інвестиційного потенціалу вітчизняних сільськогосподарських підприємств передбачає відповідність таким стратегічно важливим критеріям:

- 1) вміння вирішувати конфлікти інтересів в процесі розподілу грошових ресурсів завдяки збалансованим підсистемам, інструментам та засобам;
- 2) здатність сприяти гармонійному розвитку підприємств у економічному, соціальному та екологічному аспектах;
- 3) спроможність гарантувати надійність інформаційної бази ухвалення управлінських рішень у галузі фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств для мінімізації ризиків помилок;
- 4) забезпечення швидкого реагування на зміни у фінансово-економічних умовах управління сільськогосподарськими підприємствами з метою прийняття ефективних управлінських рішень та коригування структурних компонентів цільового механізму;
- 5) передбачення різних варіантів розвитку подій та управлінських рішень у галузі фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств, відповідно до змін на аграрному ринку;
- 6) узгодженість та взаємодія складових елементів формування фінансово-економічних результатів діяльності сільськогосподарських підприємств на основі заздалегідь встановлених правил, процедур та регламентів для розвитку бізнес-процесів;
- 7) безпечність та спроможність утримувати стратегічні показники ефективності функціонування механізму формування результатів фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств в межах безпечних норм.

Мета створення ефективних фінансових результатів сільськогосподарських підприємств та покращення за рахунок цього їх інвестиційних спроможностей повинна ґрунтуватися на перебудові системних структурних принципів управління фінансово-економічними ресурсами на всіх етапах виробничого циклу.

Важливими завданнями у цьому сегменті є стратегічне планування на довгострокових засадах функціонування сільськогосподарських підприємств і забезпечення їхньої конкурентоспроможності у майбутньому; подолання негативних управлінських впливів у розподілі фінансових ресурсів та захищення економічних інтересів за рахунок дій топ-керівництва сільськогосподарських підприємств; акцент на постійний процес навчання, розвитку та покращення фінансово-економічних навичок управлінського персоналу сільськогосподарських підприємств.

Додамо, що важливим аспектом розвитку ефективних фінансово-економічних стратегій для сільськогосподарських підприємств є розширення джерел інвестування для підтримки оборотних коштів та модернізації структури господарських комплексів. Окрім традиційних способів отримання коштів, таких як кредитування в банку, вкладання прибутку та співпраця з іншими сільськогосподарськими підприємствами, важливо активізувати зусилля у напрямку долучення фінансової допомоги з проектів та грантів від урядових та міжнародних фондів, а також використовувати можливості бюджетної підтримки у воєнний період.

Механізм формування інвестиційних ресурсів, у тому числі за рахунок покращення фінансово-економічних результатів діяльності сільськогосподарських підприємств повинен бути розроблений з урахуванням специфіки цієї галузі, особливостей бізнес-процесів, потоків ресурсів та принципів розподілу коштів всередині підприємства. Також необхідно враховувати технології управління фінансами, ринкові засади та взаємовідносини між учасниками аграрного сектору.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

В умовах повномасштабної війни відбулися зміни, які істотно погіршили фінансове середовище (як внутрішнє, так і зовнішнє) українських суб'єктів сільськогосподарського бізнесу. Провідними з них стали: втрата морських та авіаперевезень, істотне ускладнення та здорожчання логістики збуту продукції на експорт; прямі і безпосередні руйнування виробничих будівель, погіршення якості земель, порушення виробничих ланцюгів; зростання вартості та нестабільність у постачанні енергоресурсів, відповідно, збільшення втрат і витратомісткості; ускладнення на фінансово-кредитному ринку, відтак, труднощі фінансування виробництва та бізнесу на загал; соціально-економічна криза, зменшення чисельності населення та звуження внутрішнього ринку.

Ці та інші чинники вплинули на погіршення умов функціонування вітчизняних сільськогосподарських підприємств, включно з послабленням їх інвестиційного потенціалу, що проявилось у втраті значної частини прибутку. Це змушує підприємства заморожувати масштабні інвестиційні проекти, звужує базу потенційних об'єктів інвестування, призводить до перерозподілу капіталу в інші види економічної діяльності, зростання воєнних ризиків – критичних дестимуляторів інвестиційної діяльності, ускладнення фінансового менеджменту, перерозподілу капіталу з довгострокових коштів на користь короткострокових, відтак, зниження інвестиційного потенціалу суб'єктів господарювання, погіршення їх фінансових можливостей, а, відтак, інвестиційної привабливості українських сільськогосподарських підприємств.

Для подолання чи принаймні послаблення визначеної проблематики і відновлення інвестиційного розвитку вітчизняних сільськогосподарських підприємств слід реалізувати комплекс заходів інвестиційної політики за такими напрямками, як:

- (1) активізація роботи на зовнішньому інвестиційному ринку;
- (2) зростання економічної, відповідно, інвестиційної мобільності бізнесу;
- (3) підвищення рівня енергетичної та ресурсної незалежності;
- (4) застосування альтернативних форм та інструментів інвестування;
- (5) диверсифікація бізнесу в бік розвитку переробки сільськогосподарської продукції.

Відповідний інструментарій політики передбачає наступні заходи: розвиток інвестиційних програм співпраці з провідними зарубіжними системами дистрибуції і логістики, виробництва та ритейлу сільськогосподарської продукції; пошук та реалізація можливостей вертикально-горизонтальної диверсифікації бізнесу на внутрішньому ринку; інвестиції у розвиток власної бази джерел формування та акумуляції альтернативної енергетики; активізація діяльності з використання інструментів фандрайзингу, краудфандингу, фінансового лізингу, аутсорсингу тощо; інвестиції у будівництво виробничих потужностей з глибокої переробки сільськогосподарської продукції та ін.

Перспективи подальших досліджень стосуються визначення механізмів політики гарантування інвестиційної безпеки та страхування воєнних ризиків інвестиційної діяльності українських сільськогосподарських підприємств.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Васильців Т., Лупак Р., Васильців В. [Характеристика функціональних складових економічної безпеки сектору інформаційно-комунікаційних технологій України](#). *Економічний дискурс*. 2017. № 1. С. 161-172.
2. Диба О. М. Інноваційний розвиток підприємств в умовах глобалізації. *Стратегія економічного розвитку України*. 2018. № 42. С. 111-118.
1. Гонта О. І., Дубина М. В., Пілевич Д. С. Формування комплементарної інвестиційної політики України: виклики глобалізації та вимоги економічної безпеки : Монографія. Чернівці. 2013. 184 с.
2. Кваша О. С. Інноваційний розвиток економіки України: світовий досвід та рекомендації для України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 6 (1). С. 150-154.
3. Ковпака А. Інноваційний розвиток країни як рушійний чинник підвищення національної конкурентоспроможності. *Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки*. 2021. Вип. 1. URL: <http://eui.zu.edu.ua/article/view/234658/238776>.
4. Крупка М. І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України : Монографія. Львів. : ЛНУ імені Івана Франка, 2001. 608 с.

5. Ліпич Л. Г., Івашко О. А. Фінансові доміанти інвестиційної безпеки держави. *Моделювання регіональної економіки*. 2011. № 2. С. 165-172.
6. Москаль І. І. Ризики й загрози фінансовій безпеці держави в інвестиційній сфері. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Економіка*. 2013. Вип. 23. С. 78-82.
7. Томарева В. В. Параметри та шляхи забезпечення інвестиційної безпеки національної економіки на регіональному рівні. *Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво»*. 2011. № 3. С. 253-257.
8. Уразалієв Р. М., Васильців Т. Г. Узагальнення концептуальних основ економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21 (2). С. 153-158.
9. Vasylytsiv T. [The Economic Security of Ukraine Business: Strategy and Mechanisms for Strengthening](#). 2008. Lviv: Aral.
10. Lupak R., Mizyuk B., Zaychenko V., Kunytska-Iliash M., Vasylytsiv T. [Migration processes and socio-economic development: interactions and regulatory policy](#). *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2022. Vol. 8 № 1. P. 70-88.

REFERENCES:

1. Vasylytsiv, T., Lupak, R., Vasylytsiv, V. (2017). Characteristics of functional components of economic security of the information and communication technologies sector of Ukraine. *Economic discourse*. no. 1. pp. 161-172.
2. Dyba, O. (2018). Innovative development under globalization conditions. *Strategy of economic development of Ukraine*, no. 42, pp. 111-118.
1. Gonta, O. I., Dubina, M. V., Pilevich, D. S. (2013). Formation of complementary investment policy of Ukraine: challenges of globalization and requirements of economic security. Chernihiv. 184 p.
2. Kvasha, O. S. (2016). Innovative development of economy of Ukraine: world experience and recommendations is for Ukraine. *Uzhorod National University Herald. International Economic Relations And World Economy*, vol. 6 (1), pp. 150-154.
3. Kovpaka, A. (2021). Innovative development of the country as a determining factor of increasing national competitiveness. *Economy. Management. Innovation. Economic sciences series*, vol. 1. URL : <http://eui.zu.edu.ua/article/view/234658/238776>.
4. Krupka, M. I. (2001). Financial and credit mechanism of innovative development of the economy of Ukraine. Lviv. 608 p.
5. Lypych, L. G., Ivashko, O. A. (2011). Financial Dominants of State Investment Security. *Modeling of the regional economy*. no. 2. pp. 165-172.
6. Moskal, I. I. (2013). Risks and threats to the financial security of the state in the investment sphere. *Scientific notes of the National University "Ostroh Academy". Economy*. Iss. 23. pp. 78-82.
7. Tomareva, V. V. (2011). Parameters and ways of ensuring investment security of the national economy at the regional level. *State and regions. "Economy and Entrepreneurship" series*. no. 3. pp. 253-257.
8. Urazaliyev, R. M., Vasylytsiv, T. G. (2011). Generalization of the conceptual foundations of economic security of the enterprise. *Scientific bulletin of NLTU of Ukraine*. Issue 21 (2). pp. 153-158.
9. Vasylytsiv, T. (2008). [The Economic Security of Ukraine Business: Strategy and Mechanisms for Strengthening](#). Lviv: Aral.
10. Lupak, R., Mizyuk, B., Zaychenko, V., Kunytska-Iliash, M., Vasylytsiv, T. (2022). [Migration processes and socio-economic development: interactions and regulatory policy](#). *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. Vol. 8. no. 1. pp. 70-88.

PROBLEM ASPECTS AND PROSPECTS OF RESTORATION OF INVESTMENT DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN UKRAINE IN CONDITIONS OF FINANCIAL INSTABILITY

ZHAVORONOK Artur¹, VERBIVSKYI Ihor²

¹Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

²Chernihiv Polytechnic National University

The article focuses on the development of agricultural enterprises. It is noted that the sustainable development of the business is largely correlated with the appropriate level of investment activity of the business entity. In agriculture, the degree of renewal of fixed assets depends on investment activity and modernization of the material-technical and technical-technological base of production, increasing production capacity, respectively, increasing the volume of production and sale of agricultural products, increasing profits, and, therefore, the formation of financial funds for the reinvestment of funds. Based on these principles, the purpose of the publication is to identify problematic aspects and justify management decisions on the restoration of investment activities and the development of agricultural enterprises in Ukraine in conditions of financial instability. The problem of the functioning and development of domestic agricultural enterprises during the existing financial and economic crisis is shown. The directions and means of restoring the investment development of Ukrainian agricultural business entities in the conditions of a critically high level of financial instability have been determined. It is shown that in the conditions of a full-scale war, changes took place that significantly worsened the financial environment (both internal and external) of Ukrainian agricultural business entities. The leading ones were: the loss of sea and air transportation, the significant complication and increase in the cost of the logistics of selling products for export; direct and immediate destruction of industrial buildings, deterioration of land quality, etc. It is argued that these and other factors affected the

deterioration of the operating conditions of domestic agricultural enterprises, including the weakening of their investment potential. It has been established that in order to overcome or at least alleviate certain problems and restore the investment development of domestic agricultural enterprises, a set of investment policy measures should be implemented in the following directions, as intensification of work on the foreign investment market, growth of economic and, accordingly, investment mobility of business, increasing the level of energy and resource independence, application of alternative forms and tools of investment, diversification of business in the direction of development of processing of agricultural products. The relevant policy toolkit provides for the following measures: development of investment programs for cooperation with leading foreign systems of distribution and logistics, production and retail of agricultural products; search and implementation of opportunities for vertical-horizontal business diversification in the domestic market, etc.

Key words: agricultural enterprises, enterprise management, management, investments, investment activity, investment development, challenges, threats, financial instability, crisis.